

ORATIO THEOLOGICA:
ADVERSUS IMPUNE
GRASSANTIA HUIUS NOVISSIMI
seculi peccata, & maximè, quæ hoc temporis puncto
agitantur, EPICUREA BACCHANALIA, in-
vectiva; habens annexam ad studium re-
suscitentia seriam exhorta-
tionem:

IN ILLUSTRIS AC CELEBERRIMÆ
SCHOLÆ NASSOVICÆ HERBORNENSIS SO-
lenni conventu, postridie Dominicae Quadragesimæ,
ipsis Martii Non. Anno MDCIII.
publicè habita

a

SAMUELE CUTSEMIO CLIVO-
VESALIENSI.

HERBORNÆ NASSOVIORUM.
Ex officina Christophori Corvini.

ANNO 1603.

An. Rectori Bras

AMPLISS. PRUDENTISS. SPECTATISS.
DOCTISSIMISQUE VIRIS, DN. RUTGERO
BRECHTIO, & DN. JOHANNI WICHMANNO
Consulibus, cæterisque Ampliss. Reip. Vefalicensis do-
minis, scabinis & senatoribus, dominis & Mæcenati-
bus suis summissè colendis:

ITEM

REVERENDIS, CLARISSIMIS, DOCTISSIMISQ.
VIRIS, DN. JOHANNI PISCATORI, ET DN. MAT-
THIÆ MARTINIO, S. Theologiæ in illustri Schola Her-
bornensi Professoribus, & DN. ISAACO BOOTIO; fide-
lissimis in vinea Domini operatis, & Jesu-Christi servis, dominis
suis, præceptoribus, & amicis honore & amore prosequendis

*humiliter & officiosè inscribit & offert
hanc suam Orationem*

Samuel Cutsenius.

ADVERS
GRASSANTIA
VECTIVA
tum quibus

NUMERO
Magister
revelat utque
nobilitate
vinculum adve

elo in invectus, collatione
loque mutato, invectum ce
tulo peccata, roba propon
cus, am se lei cõfultogit
aque probantur, si quibus
vix pteq; qua me huc q
antiam sed hã uberrimã
tatum, quem Deus in
voluit, non videt de letis
lorum letas, si nova illis,
fios sed etiam per ore, si con
fura; nec tam Episcopis qua
cum oculos convertimus, q
in lebas palatibus sibi cõ
bilitas minus vulteribus con
vix, proximum cum proximo
minus cõfocant: Ad hoc de
tu ille. Poeta non minus verte
Nisquam tanta spes, n
Nis fuerit a genera, fr
Invenit cuncta non ce

ORATIO

ADVERSUS IMPUNE
GRASSANTIA MUNDI PECCATA IN-
VECTIVA, OSTENDENS MALO-
rum quibus affligimur, originem, atq;
ἀλεξίργονίαν.

NIMVERO ne vobis res mira, nova, & insolens videatur, Magnifice Domine Rector, viri ampliff. prudentiff. reverendi atque doctiffimi domini Professores, vosq; nobiliffimi ornatiffimiq; juvenes, quod qui nuper orationunculam adversus calamitates hoc postremo mundi seculo irruentes, consolatoriam publicè ad vos habui, nunc vice versa, styloq; mutato, invectivam contra impunè grassantia hoc temporis curriculo peccata, vobis proponam. Est tristiffima, heu, rerum omnium facies, *ἀταξία* seu cōfusio, asperi mores, temerata fides, injustitia, impietas atque profanitas, & quæ hæc à tergo ceu indivulsæ comites consequuntur, plagæ, quæ me huc quasi invitum protruserunt, mihiq; non modò ansam, sed & uberrimã dicendi materiem præbuerunt. Quis enim mortalium, quem DEUS in hoc luctuosissimo mundi theatro superstitem voluit, non videt & sentit, quantus qualisq; sit ubique dolor, quæ malorum lerna, & nova Ilias, ita ut non modò nulla se offerat lætandi occasio, sed etiam pavore, & consternatione, luctuq; omnia ubique sint referta; nec tam Epiniciis quàm Epicediis locus reliquus. Etenim quocunq; oculos convertimus, quid aliud, quàm bella externa & intestina in Rebuspub. æstuando sese efferre videmus? armisq; non solùm inter se hostes mutuis vulneribus conflictâtes digladiari, sed etiam civem cum cive, proximum cum proximo, fratrem cū fratre, nunc cominus, nunc eminus cōcertare? Adeò ut de hac ferreæ ætatis barbarie summâ Ethnicus ille Poëta non minus verè, quàm pulchrè scripserit:

*Nusquam tuta fides, non hospes ab hospite tutus,
Non socer à genero, fratrum quoque gratia rara est;
Imminet exitio vir conjugis, illa mariti:*

Ovid. 1.
Meta-
morph.

Lurida terribiles miscent aconita noverca;
Filius ante diem patrios inquirat in annos.

Et quid multis? arma arma crepant omnia, totusque terrarum orbis, divisim imperiis, bello ardet. Hanc plagam plaga alia premit, & dolorem dolor excipit: divagantur morbi, iique ut varii, sic noxii, pestilentes & contagiosi: dysenteria, lues epidemia, febris, hydrops, aliique; id genus infiniti, quos singulos enarrare nimis foret longum & difficile: quibus homines correpti, alii in multas noctes diesque cruciatibus summis torquentur, alii subitaneam morte, quasi capti laqueo, abripiuntur. Si de annonae caritate dicendum est, de frugum penuria, agrorum sterilitate, vini inopia; conqueruntur ipsa horrea, arca & penus situ ex inanitate squalescunt; cellae & apothecae vinariae lugent. Jam, ut narrationem tristem continuamus, in Ecclesiis nihil praeter haereses, monstrosas hominum opiniones, errores, deliria, & figmenta, doctorum & piorum virorum mortes, defectus successorum, supinam procerum, plebisque profanitatem, pro dolor, cōtuemur. Sed ne longius eam, ac amplo hoc malorum pelago forte absorbear, singulos evoluturus ad verfarum rerum nostrarum casus; his (inquam) sum motus & permotus, ad hanc orationem pertexendam, & ad hunc suggestum denuo conscendendum. Vos modò, Auditores praestantissimi atque doctissimi, orationi huic meae æquis auribus animisque favete: mihi que, de rebus summis & gravibus verba facturo, veniam date, si majora viribus, & ingenio, videar consecrari. Quod quidem cum ex vultus vestri serenitate, jucundissimoque oculorum in me conjectu mihi polliceat, jam me ad dicendum converto.

Dicam ergo, & quidem quam brevissimè, unde tot, tantaque mala, quibus premimur ac ferè opprimimur, emanent & ebulliant: deinde eorum causas bene cognitis, Medici more, remedia ex fontibus Israël, & sacrarum herbarum hortis, codice biblico, deprompta atque decerpta, adversus eadem, ostendam: quibus pristina afflictis animabus & corporibus salus & incolumitas, DE I ope, restituatur.

Principio originem & fontem malorum nostrorum investiganti, locus mihi occurrit Propheticus, non minus ad fidei & veritatis, quam ad instituti praesentis nostri regulam accommodatus: qui his verbis apud Jeremiam est signatus. *Cumque non posset Jehova amplius ferre propter malignitatem actionum vestrarum, propter abominaciones, quas fecistis: fuit terra vestra vastitati, & desolationi, ac maledictioni, absque ullo habitatore, ut est hodierno die.*

Propterea

De I. parte
propositionis.

Cap. 44. v.
32. 23.

3.
Propterea quòd adolevistis, & quòd peccastis Jehova, neque auscultastis voci Jehovae:
ac in lege ejus statutus, ejus, & testimonii ejus non ambulastis, propterea evenit vo-
bis malum hoc, ut est hodierno die. Hęc ut nobis, nostrisque temporibus, apte
accommodemus, justâ lance peccata nostra quibus in Deum, in proximi-
um, atq; nos ipsos deliquimus, expendamus varia & nefaria; excutiamus
sinum nostrum, vitam & mores ad Dei sacrosanctas leges, & præ-
cepta examinemus, præsensq; hoc temporis curriculum, quod jejunii vul-
gò vocatur, justis oculis intueamur. En vobis fœda nomine suo, Baccha-
nalia, ludi solennes, & festa ab ethnicorum & gentilium gente vel planè
atheâ, vel saltem superstitiosâ & impiâ, Baccho, Jovis (ut Poëtæ deorum
figuli sunt suis fabulis & fomniis commēti) ex Semele filio, Veneris Ar-
migero, Tripudiorum & omnis lasciviæ auctori, juveni furioso, cornu-
to, exlegi, & maleferiato sacra & festa; quæ dum agitantur, omnia omnis
generis scelera, libidines, saltationes, comessationes, discursationes, vo-
ciferationes, tumultuando sese efferunt. Hęc (inquam) Bacchanalia, ho-
minis Christiani voce indigna, per totum penè terrarû orbem invec-
ta, recepta, celebrata, aded usq; in valuerûnt, tantas vires sumserunt, ut nullâ
penè in Europa plagam, nullumq; locû ab hac turpissima debacchandi
consuetudine immunè, sartam tectamq; reliquerint. Testis est Italia, tes-
tis est Hispania, testis est Gallia, Anglia, testis est nostra Germania, to-
tumq; Belgium: quanta hominû luxuries, lascivia, temulētia, grassatio-
nes, libidines, non tantùm circa hoc temporis spaciû, sed continuis an-
nis, noctes diesq;, ex pravo istius Gentilismi & Epicurismi more & con-
suetudine totû orbem occuparunt. O tempora, ô mores! Siccine obli-
ti nominis Christiani, & federis non tantùm naturæ, sed etiam gratiæ cum
Deo icti, in tam enormia despumamus scelera! ita rationem præstantis-
simum DEI munus pedibus nostris conculcamus, nosq; ipsi abjicimus
& prosternimus, ut nihil inter nos, & brutas pecudes interesse videatur?
Non possum pro meritis fatis in impiâ & irreligiosam Epicureorum fa-
miliam sectamq; in vehi: ejus barbaricam, feritatē, luxuriam fœdasq; vo-
luptates, sine ullo Dei, gubernantis cælum & terrâ, atq; in iis omnia, me-
tu & pavore, sine honesti & virtutis respectu, malè institutâ vitam repre-
hendere, carpere, vellicare. Quid dicam de nobis? qui meliora à Deo i-
psi usq; S. ministris præceptoribus didicimus, hausimus, cognovimus: qui
perfectiore Dei, nostriq; ipsorû cognitione eruditi, imbuti, atq; instituti
sumus: qui non modò naturę, sed & insuper gratiæ lumine præcunte, ad

viam recti & honesti ducimur: at æquè gaudemus iisdem cum mundo
frui deliciis, iisdemque nos cum illo contaminamus sordibus; quid, in-
quam, referam de nobis? Obstupeo, mihi stantq; comæ, & vox faucibus
hæret. Eheu quid agimus? quónam aberrantes deflectimus? dum quò
longiùs à via & semita recti discedimus, eò propiùs in fatale nostrũ exi-
tium, extremamq; & corporum & animarum perniciem præcipites
ruimus, perimus: nisi Dominus nos voce sua revocet, manuq; reducat.
Vidit olim Ecclesia, & prævidit veneranda majorum nostrorũ autori-
tas, præposteros hominũ mores: eos quidem hoc ineunte tẽpore, quod
jejuniis, & victus temperantiæ Patres, pio fortè zelo quodã impulsì, de-
stinant, biduo vel triduo velle insanire, luxuriare, cibo potuq; sese in-
gurgitare, debacchari, malèque feriari: ideoq; circumspèctè & consultò
voluit nobis die Dominica præcedente, Christi passionem & mortem in
memoriam refricare: cuius sedulã piãq; consideratione deduceremur ad
carnis nostræ, & pravorũ desideriorũ mortificationem. Et sanè consilio
pio. Quemadmodum. n. militiæ duces, imminente jam prælio, quo cum
hostibus dimicandũ est, tubã cõvocatis militibus, & vexillo regio in me-
dio ipsorũ constituto, accuratã concione suos milites ad pugnã fortiter
gerendã, incitant & exhortãtur: sic Ecclesia ad spiritualem pugnam, quã
carnis affectus cũ spiritu lucrãtur, strenuè capeffendam, Christianos mi-
lites hac passionis Dominicæ plectiõne historicã, quasi vexillo quodam
obedienciæ & novæ vitæ extenso, concione longã excitat, provocatq;.
Etenim proponitur concione hac pcedentis Dominicæ, Christus non
gloriosus, non hilaris, nō lætabundus, sed ^a *flagellandus, illudendus, conspuen-*
du, & cruci affigendus. Quum ergo sponsus tuus lugubri & atro cultu in-
cedat, jam jam mortem appetiturus; tu contrã, qui spõsam te ejus profi-
teris, candidã & fulgenti veste procedis? totus pulcher, lætus, & hilaris?
fortè etiam crapulã distentus & ebrius, quasi sic semper victurus? Nobi-
lis in scriptis ecclesiasticis historia memorię posteritatiq; prodita exstat,
quòd milites Antiochi bello Judæos infestaturi, elephantibus suis ostẽ-
derint sanguinem uvę & b mororum, ut eos hoc modo ad prælium in-
eundum acuerent & inflammarent. Simili utitur artificio Ecclesia, dum
sanguinem Christi fundendũ nobis quasi ante oculos proponēs, ad spi-
ritualem, quam modò dixi, pugnam nos accendere & animare conatur.
Nos contrã cuticulam curamus, totos nos epulis ingurgitamus, genio
indulgemus, ventri servimus, quasi per hoc triduum non Christo, sed
Baccho

¶ Luc. 18.
v. 32. 33.

¶ 1. Maccab.
6. v. 34.

Baccho & Veneri sacra facturi. Quæ luxuries & intemperantia non modò
 præpostera est, sed etiam intemptiva: non modò incongrua, sed & infana:
 ac deniq; noxia & pestifera. Præpostera est, quia tã proximè præcedens
 crapula, tã largaq; comessatio reddit totũ subsequens jejuniũ (si jejunã-
 dum est) triste & languidum. Qui enim lautè & largiter fuerit epulatus,
 postea lugebit ventris inediam. At Deo sacra facturi nõ inviti trahimur,
 non tristes & coacti ad cultum divinum præstandum convenimus, sed
 sponte, ultrò, animisq; promptis: quippe Deus non tristem, sed hilarem da-
 torem, teste Apostolo, diligit: ac p̄inde quales nos hîc esse velit, docet mo-
 netq;: *Cum aut jejunatis vos, ne sitis tristes.* Deinde adedò præpostera est ista
 intemperantia, ac si quis retrocedendo progredi vellet. Etenim ut scitè
 docet Basiliius: *Non est per temulentiam aditus ad jejunium, nec ad justitiam iter
 per fraudem, nec ad sobrietatem per lasciviam, nec per malitiam ad virtutem. Cra-
 pula & ebrietas ad lasciviam inducunt, ad jejunium frugalitas.* Intemptiva au-
 tem est, quia difficile ac laboriosum facit subsequens jejunium. Diffi-
 culter enim sanè ab uno extremo in alterum transitur. Cras dimicatu-
 rus, hodie te mutilas. Appositè hac de re loquitur Chrysostronus: *Si
 medici pharmaca dare volentes, jubent interea temperanter agere, ne minus phar-
 maca operentur, multò magis jejunium suscepturos, tenuitate victus mentem ex-
 purgare, & leviolem reddere oportet.* Sed nos planè nitimur in vetitum.
 Vocat nos DEUS verbi sui prædicatione ad pœnitentiam, ad preces, ad
 jejunia: sed quò minus hîc Deo vocantĩ obtemperemus, voluptatibus
 mundi nos inescamus, viresq; corporis ita debilitamus, ut Dei cul-
 tum satagere postea tam nolimus, quàm nequimus. Deinde incon-
 grua & absurda est hujus temporis intemperantia, quippe quæ totum
 jejunium evacuat, nobisq; inutile reddit. Causa in promptu est, non
 enim tum fuerit jejunium, sed medicamentum, quod crapula & im-
 modicus gulæ luxus pridie præcessit; nec hoc erit in jejunio Dei cul-
 tum & gloriam, sed in abstinentia sanitatem quærere; nec animæ, sed
 corporis salutem agere; nec denique Deo, sed naturæ servire. Unde
 Divus Hieronymus: *Crapulâ distentus, ventris ingluviem jejunando decoquit,
 ut in cochlearum morem succo victitet suo, & futuris dapibus ac sagine aquali-
 culum paret.* Et idem alibi jejunium tale illudit, quærens: *Quale illud
 jejunium est, cum pridianis epulis distendimur, & guttur nostrum meditatorum
 efficitur latrinarum, dumq; volumus prolixioris inedia famem quærere, tantum
 voramus, quantum vix alterius diei nox digerat.* Itaque non tam jejunium

Hac in-
 temperan-
 tia

I.
 Præpostera.

2. Cor. 9.

v. 7.
 Math. 6.
 v. 16.

Hom. 1 de
 laud. jejuna.

2.
 Intemptiva.

Hom. 1. in
 Genef.

3.
 Incongrua.

In epist ad
 Latam.

Lib. 2. con-
 tra Iovian.

Hom. 1. de
laud. jejun.

4.
Infana.

Lib. contra
Psychicos.

Juven. sat. 2.

5.
Noxia.

Hom. 2. de
jejun.

appellandum est, quàm crapula ac foetens & molesta digestio. Adde quòd etiam
crapula & ebrietati succedat jejuniù, ut pœna peccati, non ut præmium
virtutis. Quò respexit Basilus: *Athleta ante certamen exercetur: jejunator ad
jejunandum temperantiâ preparatur, ne velut ulciscens veniat dies jejunii.* Porro
infana & impia est eadem intemperantia, quia fucum & fraudem facit
divinæ legi. Etenim non idèd præcipitur cras jejunare, ut hodie crapulâ
disrumparis: nec quia cras splendide vestiri oportet, idèd te hodie pan-
nosum ac lutosum esse decet. Nemo nostrùm (puto) sic vellet sibi cras
ab aliquo singulare præstari officium, ut hodie ab eodem mille injuriis
oneretur. At qui hoc in illum competere mihi videtur, qui cras, vel peren-
diè jejunaturum se simulat, hodie sic vivit ut Deus illi venter sit, & (ut
Tertullianus falsè adjicit) *pulmo templum, aqualiculus altare, sacerdos coquus,
cujus tota charitas in cacabis fervet, tota fides in culinis calet, tota spes in ferulis ja-
cet.* Nec non in eorum numerum referendus videtur, quos his ver-

*Ultra Sauromatas fugere hinc libet, & glaciale
Oceanum, quoties aliquid de moribus audent,
Qui Curios simulant, & Bacchanalia vivunt.*

Postremò intemperantia ista noxia & damnosa est: quia is, qui in
sacri jejunii quasi vestibulo gulosum ac temulentum agit, magno se
crimine obstringit, sibi què periret, laqueum ipse necit. Dum enim
talis iste divini ordinis contemtor, sanctissimum Dei præceptum de fo-
brietatis sectandæ studio violat, ingurgitando sese ad guttur usq; potu
& escâ, impius hostis & osor evadit in Deum, in proximum, atque adèd
se ipsum; quatenus multis præsentem se ingerit objicitq; periculis. Tum
verò hac crapulâ, computationibus, clamoribus, turbisq; quasi invitato
antè Christo, & jam jam adventanti, fores cum rusticè, tum impiè oc-
cludit, eumq; procul à se pellit fugatq; Neque enim foetidus crapulæ
istius ructus, & frustra vinum redolentia ferre poterit. Unde est sententia
illa Basilii non minus elegans, quàm commoda: *Nullus servus hero suo re-
conciliari cupiens, hostem illius patronum adhibet. At ebrietas inimica est Deo. Itaque
si cupis per confessionem reverti ad Deum, fuge temulentiam: ne magis etiam abs te
Deum alienet.* Dixi hætenus in genere de turpissimo & maximè impio
Bacchanaliorum, quæ his temporibus agi solent, more. Agam deinceps
exemplis, ac singula, quantum fieri potest, depingam oculis vestris vi-
tia & scelera, quæ hîc loci & temporis concurrere & confluere solent,
varia &

7
varia & enormia: quò melius horum contemplatione feramur in malorum nostrorum, unde sint, cognitionem. Ita enim peccatum & pœna se mutuo tangunt, nexu individuo conjuncta, ut alterum sine altero nec esse, nec superesse quidem possit. Nara quod vel Ethnicus vidit: *Culpam* Horat. o. 3.
pœna premit comes. Primò magna & regalia apparantur convivia, instituntur symposia, fiunt collectæ, postea comotationes, certatur ibi poculis, & ne (ut ille ait) sine Cerere & Libero frigeat Venus, non modò lautè, sed & largiter vivitur. Qui hæctenus visi fuere externâ aliquâ specie & umbrâ virtutis ornati, hîc ingenium, mores, & naturam produunt: quàm licet furcâ expuleris, tamen usque recurrit. Postea itur ad choreas, ubi bene fuerint instar porcorum faginati: utq; eò melius nimum oneratus stomachus quæ largiùs assumfit, digerat, alterno pede quaterre terram delectat. Buccinæ clangût, sonat cum tibia tuba, pulsantur tympana, inhonestæ decantantur cantilenæ, euntq; cælo clamores. Alii dum in tenebris ambulare malunt, larvas induunt, consciï sibi improbitatis suæ, nequam & stolidi, cùm maximè sint, videri tamen nolunt: alii quos pudor coërcuit hæctenus à mendicando, dum ipsis necessaria suppetût, plateatim à domo ad domum stipem, & alia esculenta petere nō erubescunt. Currunt, discurrunt, conatur alter alterum vincere petulantia, & uter possit alterum potando suppressere & scamnis dejicere tentant. Noctu, quò tutiùs prava animi desideria expleant, divagantur, eunt, redeunt per angiportus, vicos, & compita urbis: nihil intentatum, nihil inexploratum, sartum tectumque relinquunt. Hîc, quod libet, licet: quod licet, possunt: quod possunt, audent: quod audent, faciunt: quod faciunt, ipsis molestum non est. En vobis cumulum, farraginem, & plaustra scelerum, unde justâ Dei irâ, & vindictâ calamitates istæ cælo delabentes, templa & tecta nostra feriunt; hinc nobis bella, hinc pestis, fames, morbi, hinc omnis generis mala. Quum autem harum voluptatum pars maxima, & quasi fundamentum, basis atque radix in ventris cura consistat, in crapula & ebrietate versetur: paucis ex S. Scriptura ostendam, quàm hæc *dis dià πασών*, & ex diametro pugnent cum Dei cultu & institutis. Apostolus ad Romanos ait: *Et tanquã in die modeste ambulemus, non in comessationibus, neque in ebrietate, neque in cubilibus, ac proterviiis &c. sed induite ipsum Dominum nostrum Christum, & ne curam habeatis carnis vestræ ad concupiscentiam.* Opponit inter se hæc duo: Indui Christum, & carnis curam agere. Atque hinc ad Philippenses cap. I. *osores crucis Christi* vocat, quo-

B

Cap. 13. v.
13. 14.

bis capiamus; si studio malorum operum, in justitię, intemperantię, alio-
 rumq; id genus vitiorum, in tanta mala incurrimus; ę contrario & vice
 versa, exercitio pietatis, justitię, sobrietatis, &, quę Deo placent, cętero-
 rum bonorum operum, eadem evitamus. Atq; sic rationem humanam
 rectę argumentatam esse probat comprobatq; qui est ipsa sapientia &
 justitia, Deus, *Pater ille noster*: quem, præceptore Christo, oramus: *Remit-*
te nobis debita nostra, sicut & nos remittimus debitoribus nostris. Etenim ut pas-
 sim hęc illic de ipso S. Scriptura inculcat & repetit: *Cum plagā affectus fue-*
rit populus tuus Israhel coram hoste, eod quod peccaverint in te: si conver- si ad te cele-
brant nomen tuum, & orabunt ac deprecabuntur te: tunc tu exaudiens ę cęlis,
condonato peccato populi tui, & reducito eos. Fames cum erit in hac terra, pe-
stis cum erit, aut corruptus aer, aut arugo, aut locusta, cum anget eum inimicus
ejus, in terra ditionis ejus, quęcunque plaga, quęcunque agritudo: cum agnoscentes
quisque plagam animi sui, expandet manus suas versus domum hanc: tum tu
exaudito ę cęlis. Et, ut ait Dominus apud Prophetam: *Si pœnitentiam egerit*
gens illa à malo suo, quod locutus sum adversus eam, agam & ego pœnitentiam su-
per malo, quod cogitavi ut facerem ei. Primum igitur nobis remediũ esto
seria pœnitentia. Actã pœnitentiã filius prodigus, de quo in Evangelio,
 qui Bacchi & Epicuri vitam sectatus depingitur, à patre in gratiam &
 amplexum suum, fixo illi osculo, recipitur, stolam albam induitur, ma-
 gnoq; convivio à Patre excipitur. Petrus Christi Apostolus, etsi gravif-
 simè lapsus est, dum Christum magistrum suum solus ille, non semel, sed
 tertio negavit, abnegavit, abjuravit, postquam seriam egit pœnitentiam,
 Christo, ut antè, gratus esse pergit. Ipse enim ad se statim rediēs, *exivit so-*
ras, & flevit acerbè: quem exitum à loco & statu peccati, quem fletum, quas
 amaras lachrymas ita misericors Deus respexit atque complexus est, ut,
 perinde ac si nõ peccasset, in numerũ discipulorum Christi, & electorũ
 æterni Patris rursus adscisceretur. Maria Magdalena, peccatrix dicta, sic
 pœnitentię studio renovatur, ut de ea dicat Christus: *Remissa sunt ei peccata*
multa, quia dilexit multũ. David gravissima perpetravit peccata, sed ad pœ-
 nitentiã conversus, à DEO iterum in gratiam receptus est. Quid multis
 immoror exēplis? Scatet his undiq; tota S. scriptura, pleni sunt illis libri
 Prophetici, plena omnium Evangelistarũ & Apostolorũ scripta & mo-
 numenta, à capite ad calcẽ usq;. Tanta verę pœnitentię est vis & efficacia,
 ut nõ modò peccator, postquã respicit, ex Dei gratia, sanctisq; pmissio-
 nib. delictorũ remissione donetur, sed & insuper sanctiore & perfectiore

Matth. 6.
v. 12.

1. Reg. 3. v.
33-34. 36. 37.
38.

Ier. 18. v. 3.

Remedia.

I.

Pœnitentia.

Luc. 15.

Matth. 26.

Luc. 7. v. 37.

Ad Theo-
dof. lapsum
par. I
Præfat. in
Pfal. 37.

2.
Preces.

Pfal. 50. v.
15.
Matth. 11.
Ioh. 16. v. 24.

Matth. 7.
v. 7.

2. Par. 18.
v. 31.

vita, studioq; Deo placendi, exornetur. Etenim, ut pulchrè Chrysof.
qui per pœnitentiam resurgunt, magna caritate resplendent: & nonnunquam ma-
jori, quàm illi, qui nunquam ceciderunt. Sic nec ineleganter Ambrosius: Sape
videmus, qui antè negligentiores fuerint, peccato aliquo commisso, fieri diligentiores,
& ex illo per pœnitentiam evadere solere perfectiores. Quare & nos ipsi, qui
Deum Patrem nostrum compellamus, horum exemplis, & multò ma-
gis sanctis Dei promissionibus de peccatorum veniâ, & bonorum gra-
tiâ, sub conditione pœnitentię, & studio resipiscentię consequendâ, ni-
xi & freti, ad feriam, nō feram, non simulatam, sed veram pœnitentiam
ducamur: orantes Deum, ut ipse nostri misertus, manum hanc castiga-
tricem liberatrice commutet, omniâque hæc mala à nobis longissimè
propellat & avertat. Pœnitentiæ accedat *ardens & pia invocatio. Invoca me*
(inquit Jehova) *in die angustia: eripiam te, ut honore afficias me. Venite ad me om-*
nes, qui laboratis & onerati estis; ego vos reficiam. Quodcumque petieritis Patrem
in nomine meo, dabit vobis. Petite & accipietis. Quis amabò unquam de causa
desperet? quis certò hæreditatis suæ jus non adeat? voti que sui compos
evadat, quando iudex ipse partem litigantem & ad supplicandum hor-
tatur, & supplicandi formam docet, & facilem impetrationem spondet?
At hæc omnia nobis præstat iudicum iudex Deus, ut omnes difficulta-
tes superemus; ipse monet ut oremus: ipse docet quomodo oremus; ipse
promittit iterum atque iterum: *Petite, & dabitur vobis; querite, & invenietis;*
pulsate, & aperietur vobis. Susanna castissima matrona in extremo pudici-
tiæ & famæ periculo constituta, (si modò vera historia est) ad oratio-
nem confugit, moxque spiritum pueri Danielis qui eam liberet, Deus
excitavit. Rex Josaphatus ab equitatu Syrorum circumdatus, summo-
que in vitæ periculo & discrimine positus, clamavit ad Deum, & auxi-
liatus est ei. Ac hujusmodi exempla plusquam sexcenta S. literæ suppe-
ditant, quorū recitatione superfedere, paucis his contentos, cogit tem-
poris brevitatis. Medici pro morborum varietate, varia ægris medica-
menta applicant; sed oratio ejusmodi est pharmacum, quod omnes om-
nis generis morbos sanat: vera est illa Panacæa herba, qualis & Ne-
pentes à Physicis esse putatur. Unde orationis vis & efficacia à Patri-
bus satis laudari non potuit. Augustinus eam vocat *clavem cali.* Et certè
Elias precibus suis cælum aperuit: eodémque ferè tempore etiam ignem
ad sacrificia, & aquas & terræ fructus è cælo deduxit. Paulinus vocat
eam *tabulam naufragorum*: quæ in tot ac tantis nos fluctibus, periculis
maxi-

maximis, tutos salvosque ad portum, & tandem ad patriam caelestem, vehit ducitque. Chrysoſtomus *anima ſolem* nuncupat: quia ut ſol mundum illuſtrat & reficit, ſic oratio mentem illuminat renovatque. Si igitur ſapimus, & nos ardentibus precibus Deum ſolicitemus, ejusque auxilium & opem ſupplices imploremus: hac ſpe, & fiducia, hac animi *πληροφορία* roborati, multò certius nos à Deo exauditum iri, quàm iſti petivimus. Sicut autem ſine cibo & potu nō eſt plena refeſtio corporis, ſic ſine oratione & jejunio conjunctis, non eſt plena animi reſo-

3.
Jejunium.

cillatio; utque cibus robur adfert, potus cibum temperat, ſic jejunium animum roborat, & oratio jejunium temperat. Quemadmodum enim (ait Chryſoſtomus) *nec miles ſine armis eſt aliquis, nec arma ſine milite: ſic nec oratio ſine jejunio, nec jejunium ſine oratione valebit.* Tertio igitur loco ſit *Jejunium.* Sic Eſdras reducturus populum ex captivitate in terram ſuam: *Proclamavi* (inquit) *ibi jejunium. Cum itaq; jejunantes quaſiviſſemus à Deo no-*

4.
Lachryma.

ſtro hanc rem, exoratus eſt nobis. Filii Iſraēlis à Benjaminitis ſemel atq; iterum percuſi, etiam optima in cauſa præliantes; poſtea adherunt domum Dei, & *ſteverunt coram Domino, & jejunaverunt die illo uſque ad vesperam,* & ſic victoriã potiti ſunt. Sic Joſaphatus divinam opem jejunio & precibus contra Moabitas implorans, & promiſſionem Dei fide amplexus, lætiſſimam victoriam divinitus obtinet. Quid ^a Ninivitarum? Quid ^b exercitus Davidis? Quid Eccleſiæ ^c Antiochena? Quid Eccleſiæ ^d Gentilis, de quibus in Actis legere eſt, exempla multis memorem? Et certè, ſi quis oratione Deum acceſſurus, corpore toto fuerit integer, nihilque fractus jejunio, citò deficiet: at ſi fractus & jejunio armatus oraverit, minimè recedet, ſed acriùs inſtabit, imò promtè & ardentè orans, alacriùs perfeverabit. Cum jejunio autem & *lachryma* conjungantur, item animi contriti dolor, atque triftitia. *Qui enim de peccatis contriftatur* (ut monet Chryſoſt.) *vel ſuis vel alienis, ſolus utilitatem capit.* Idque ita ſe habere probat: *Mulieri minatus Deus, dicensque, in dolore paries filios tuos, oſtendit dolorem peccati fructum. Sed ò magnum donum! quod in penam dedit, in ſalutem vertit. Peccatum dolorem peperit, dolor peccatum contrivit.* Hic ergo & hac in cauſa ſalutaris eſt dolor, & triftitia prodeſt. Atque ſic fieri Deus etiam præcipit, dicens: *Convertimini ad me in toto corde veſtro, in jejunio, & in ſtutu, & in planctu.* Reſtat tandem ex contrariis remedium adhuc unum, *ſobrietas & temperantia:* quã omnibus vitæ noſtræ diebus ſic lucere, aliisq; præluſcere debemus, ut non modò nos ipſos in S. pietatis ſtudio & diſci-

3.
Jejunium.

Hom. 15. in Matth.

Eſdr. 8. v. 21.
Jud. 10. v. 26.

2. Par. 20. v. 31.

4 Ion. 3.
b 1. Par. 10. v. 12.
c Act. 13. & d 14.

4.
Lachryma.

Joël. 2. v. 12.

5.
Sobrietas & temperantia.

di. exornetur. Etenim in publicis
 magna caritate reſpondent: & vana
 erunt. Sic nec in eleganter loqui
 ſunt: peccato aliquo commiſſo
 ſolere perfeſſimus. Quare loqui
 nappelamus, horum exornatione
 de peccatorum venia. De bono
 re, & ſtudio reſiſcentie contem
 n, non ſimulatam, ſed veram
 ipſe noſtri miſertus, manum
 n, omniaque hæc mala à nobis
 tantis accedat. *in deus & piam
 eripiam te, ut honore digna me
 ego conreſtiam. Quamquam
 & accipietis. Quis amabo in
 atis tuæ juſ non adeat? reſo
 artem litigantem & ad ſup
 n docet, & facilem impetitione
 judicium judex Deus, ut con
 ut oremus: ipſe docet quod
 rum: Petrus, & dabitur vobis
 ſanna caſſidima matrona in
 tituta, (ſi modò vera hiltoria
 ritum pueri Daniēlis qui tem
 lib equitatu Syrorum circum
 imine poſitus, clamavit ad De
 exempla plusquam ſecentia
 perfeſcere, paucis his contem
 morborum varietate, vana
 ejus modi eſt pharum cum, que
 vera eſt illa Panacea herba, que
 ſtur. Unde orationis riu & cetera
 Auguſtinus eam vocat. *clam
 erunt: eo demque ſere tempore
 re fructus & celo deduxit. P
 uæ in tot ac tantis nos fruſtra**

mus & proficiamus, sed & multos hoc nostro exemplo, & præeunte luce, Christo lucrificiamus. Dum verò sobrietatis & frugalitatis studium commendamus: non omnem hilaritatem aspernamur, non negamus etiam piis lætas & faustas nuptias, non honesta convivia, non vini, aliarumque rerum modicam lautitiam auferimus, (dona enim DEI sunt omnia,) sed modum & mediocritatem in ipsis sequendam docemus, & ita institui, agi, & celebrari hæc debere, ut Dei timor, & illibata gloria ejus constet. Agè igitur quæ de conviviis Christianorum piè reliquit Chrysofomus, accipite: *Non omnino negem, conveniendum inter nos esse nunquam, & concœnandum: sed inhonesta & impia convivia interdici velim, & luxum in cibum converti, qui dolore, remulencia, & lascivia careat, ut vel gentes intelligant, Christianos nosse modum deliciis facere, id est, modeste & temperanter his uti. Exultate Domino in tremore, ait Propheta. Qualis erit illa exultatio? Hymnos scil. pronuntiare, sermones honestos conferre, orare, & Psalmos pro scurrilibus illis cantionibus inducere. Hoc pacto Christus mensa aderit, & dapas benedictione complebit: cum preces ad eum fuderis, cum spiritu decantabis, cum egenos ad victus communionem convocaveris, conviviisq; modum & temperantiam exhibebis. Atque adeò Philosophorum & Ethnlicorum hac in parte temperantia nos cum rubore & pudore doceat, quales in victu & convictu nos esse deceat. Dux Atheniensium (ut historię memorant) vocatus à Platone ad convivium, frugaliterq; ab eo tractatus, postridie Platonem cœnens, dixisse fertur: Vos, ô Plato, melius cœnatis die sequente quàm præsentem; sive, (ut Cicero refert) vestra quidem cœna non solum in præsentia, sed etiam postero die jucundæ esse solent. Convivia quippe immoderata, postridie stomachum gravant, moderata acuunt. Sic frugalitas Catonis, temperantia Curi, sobrietas Socratis, mediocritas Diogenis, aliæque id genus virtutes aliorum gentilium & ethnlicorum literis passim sunt consignatæ. Sed solidius nos doceat divina scriptura. *Iusti* (inquit Psaltes regius) *epulentur, & exultent in conspectu Dei, & delecentur in lætitia.* q. d. conceduntur & piis piæ epulæ & exultatio, sed fieri jubentur in conspectu Dei, h. e. sicut decet eos qui Deo præsentem & hospite summo, epulentur. Sic salvator Christus ad nuptias cum discipulis invitatus, tanquam gravitatis, sanctitatis, & modestiæ exemplar, ne quid in nuptiis fieret leve & indecorum, conviva nuptialis comparet. Utinam & nos convivia nostra sic ad hilaritatem vel amicitiam cœciliandam instituta celebraremus, ut Deus cum S. suis Angelis præsentem hospitem nobis, nostrisq; conviviis, adessent, & præessent.*

In ferm. super illo. Carnis concupiscentiam ne secteris.

Alian lib. 2. de var. hist.

s. Tusc.

Quare

Quare si his mediocritatem
voluerimus, si præsentia hæc p
non desiderant vni mediocritatem
equos, tanquam omnium fo
tiam, fontem, & originem o
natio vitate eorum luxum, gra
biliter & erandas has mu
quam non sint tunc sepe dolent
Sic opora eques, sic par
quillitas, sic aurea secula reu
Non erit faceret nobis fa
tamas, pectus, merito, consuetu
penam: sic denique vni, que
nam pædia.

Quare si his medijs atque remedijs fanis & salutaribus locum dare
 voluerimus, si praesentia haec pharmaca & antidota ingrati non respue-
 rimus, divinam visum medicabiles arte; fugite monitis nostris, cane pejus &
 angue, tanquam omnium scelerum vitiorumque colluviem & barath-
 rum, fontem, & originem omnium malorum, Epicurea illa Baccha-
 nalia; vitate eorum luxum, crapulam & ebrietatem, odioque Vatiniano
 fallaces & evanidas has mundi delicias prosequimini, & quae princi-
 pium nostri sunt saepe doloris, *gaudia*.

Sic optata quies, sic pax aurea, sic nobis respirabit lenis aurae tran-
 quillitas, sic aurea secula redibunt, recurret priscus ordo temporum.
 Non aris focusque nostris sanguinolenta bella nocebunt; procul ibit
 fames, pestis, morbi, caeteraque quibus graviter affligimur, plagae atque
 poenae: sic denique vera, piisque parata, donabuntur hic & in aeter-
 num *gaudia*.

D I X I.

multos hoc nostro exemplo
 Dum vero sobrietatis & temperantiam hilaritatem aspernam
 nuptias, non honorem, non
 lautitiam auterimus, (omni-
 diocritatem in ipsis beati-
 zae debere, ut Dei timore in
 de convivii Christianorum
 otuino negem, contra modum
 honesta & impia contra modum
 insolentia, & lascivia carum
 lectis facere, ad est, modeste
 ait Prophetas. Quasi erit illa
 conferre, orare, & Psalmi
 brisus mensa aderi, & saepe
 um spiritus decantabo, cum gen-
 g, modum & temperantiam
 aticorum hac in parte tem-
 a, quales in victu & comita-
 t hiltoria memorant, vocant
 eo tractatus, posttridie Platan-
 nelius ornatus die sequens qui
 em carne non solum in profectu
 via quippe immoderata, pini-
 uunt. Sic frugalitas Comen-
 diocritas Diogenis, atque
 icorum literis passim hinc
 riptura. Jussi inquit Platan-
 & delebantur in lectis, a de-
 d fieri jubentur in competiti-
 & hospite summo, epulantes
 cipulis invitatus, saepeque
 ir, ne quid in nuptiis fieret
 paret. Utinam & nos comen-
 ciliandam in hirtuta celebrat-
 s hospites nobis, noluisse,

AD CONSULTISS. PRUDEN-
TISS. DOCTISSIMUMQUE VIRUM, DN. JO-
HANNEM RASFELDUM, SECRETARIUM AM-
pliff. Reipubl. Vefalientis fidissimum, dominum &
fautorem suum, μέλ & Ὁχλειστικὸς.

Cogit me pietas, RASFELDI, fide patrone,
Cogit sancta fides tua me, constantia cogit,
Dignus amore favor nostro, studiumq; merendi
De me, deq; meis studiis, bene: denique cogit
Officiis in me variis tua prompta voluntas,
Ut tibi jam meritas persolvam ex pectore grates.
Grates ergo tibi nunc dico ex pectore magnas
Pro meritis in me variis, curisq; paternis,
Me quibus indignum complexus es, atque favore:
Quod, quoties animum dubium constricta tenebat
Sollicitudo, metus, quoties res ardua: tutum
Consiliis, monitisq; tuis, operaque fideli
Erueris, quasi me tricus, & compede vinculum.
Denique sit tibi laus, sit honos, sit gratia summa,
Sape quod in studiis mihi cor, animumq; virilem
Addideris, mihi currenti calcaria saepe.
Quod restat precibus te, candide fautor, amicis
Oro, mei curam deponas pectore nunquam,
Nunquam te teneat nostrarum oblivio rerum.
Officiis pariter tibi me devincio promittis,
Atque fidem, studiumq; meum promitto, tuisq;
Hujus sit locuples, sit fidus testis amoris,
Hac, tibi quam mitto, reliquisq;, oratio nostra.
Salve, vive, vale; multum, longumq;, diuq;.

Apposuit

SAMUEL CUTSEMIUS.